

✠ ПОРАЖАЈ БОГ

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOW

8. číslo

Budyšin, awgust 1965

Lětnik 15

Hrono na žnjeńc 1965

Žadyn njehladaj na swoje; ale každy hlada na to, štož druhého je.

Fil. 2, 4

Japoštoł Pawoł pisa to na Filipiskich z jastwa. Tutón list je jedyn z najrjeńšich Noweho Zakonja. Z tutej wosadu běše Pawoł cyle wosebje zwjazany. Wón běše dobre powěsće wo njej dóstał, tak zo móžeše so na nutřkownym žiwjenju tam wjeselić. Ale dokonjana, cyle bjezporočna tež tamna wosada njebě! Prawa jednota a z tym wutrobna lubosć a smilnosć druhdy pobrachowaše, a za to so potom zwada a rozkora namaka, tak zo dyrbyeše japoštoł někotre wosoby cyle wosebje k přezjednosći napominać.

A w našim džensnišim hronu pokaža wón korjeń wšěje njejednoty! Wona nastawa, hdyž každy na sebične wašnje hlada, jenož na swoje. Hdyž su čłowjekoj hromadže we wosadže abo runje tak tež w přečelstwjě, w towarstwjě, w swojbje, haj, samo w mandželstwjě, a každy pyta jenož swoje, mjenujcy swoje zbožo, swoje derjeměće, swój dobytk a wužitk, swoju česć a wažnosć, potom njeje to po dobrym, potom dyrbi njeprězjednosć, zwada, haj, samo hida a druha wulka zlosć nastać.

Tohodla napomina Pawoł: „Žadyn njehladaj na swoje; ale každy hlada na to štož druhého je!“ Najlěpši přikład za to, kak njesmemy so zadžerzować, je přirunanje wo smilnym Zamariskim. Měšnik a lewita hladataj jenož na swoje, mjenujcy na swoje žiwjenje a jeho zdžerženje, ale njehladataj na wulku nuzu toho, kiž tam polmorwy leži, a džetaj nimo; a tak přestupitaj samaj pjatu kaznju, dokelž njepomhataj bližemu we wšěj jeho čelnej nuzy. Cyle hinak wustupuje smilny Zamariski a naš Knjez Jezus Chrystus sam! Tohodla tež Pawoł hnydom po tutym napominanju praji: „Každy mjez wami budź teje mysle, kaž Jezus Chrystus tež běše!“ A potom scěhuje znaty Chrystusowy hymnus, w kotrymž japoštoł Jezusowe poniženje a pokorne wašnje chwali. Naš Knjez a Zbóžnik je jenož nuzu zhubjenych džěci před wóćomaj měł a měrješe so na to, kak móhl jim pomhać, mjenujcy ze swojej poslušnosću hač do smjerće, haj, hač do smjerće na křižu. Ale runje tohodla je Bóg jeho přewšo powyšil a jemu mjeno dał, kotřež pře wšitke mjena je. A w jeho mjenje so nam tež poradzi, wšu sebičnosć přewinyc a so

Wy sće powołani do swobody

Gal. 5, 13

Ja běch přeni džeń jako młody student w Barlinje. Z bratrom džěchmoj po někotrych wuskich haskach. Tam so wadžeše muž z kopicu ludži: „Što to was stara? To je moja žona. Hač ja ju biju abo njebiju, to je moja wěc. A ja ju každy kroć přebiju, hdyž je pjana.“

To je moje. Z tym móžu činić, štož ja chcu. — Tak so zrozumi swoboda. Snano tón abo tamny Serb ani tole słowo „swoboda“ njerozumi. W starym tekste steji „frejota“ = Freiheit. Ale z tym hišće wěc njeje zrozumjena, hdyž znajemy němske słowo.

Što je swoboda?

Hdy je čłowjek swobodny?

Z wotkel našej swobodže strach hrozy?

Što móžemy, što dyrbimy činić, zo bychmy so wuswobodžili, zo bychmy sej swoju swobodu wuchowali?

Při tutym Barlinskim přikładže wšak je jasne, zo njemóže muž ze swojej žonu činić po swojej woli, ju bić tak wjele kaž so jemu chce. Jeho žona njeje jeho wobsedženstwo. Wona je čłowjek, kotryž ma pola nas z mužom samsne prawo. Hdyž je wona slabša, a muž ju krjuduje, tak mamy ju před nim škitać. Muž nima tu swobodu, ze swojej žonu zachadžeć po swojej woli. — Nima muž zawěrne prawo swoju pjanu žonu přebić, zo by ju zaso na prawy puć přiwjedł? Snano je wón hižom wšo móžne spytał, zo by ju wot pića wotdžerzał. Wón widzi zanjerodženy dom, zanjerodžene džěci. Žona ze swojim wopilstwom podrywa sama swoju strowotu a rozbroja pjenjezy, wot kotrychž dyrbi cyła swojba žiwa być. Tak je muž snano tola derje činił, hdyž je swoju wopitu žonu bił!?

Swoboda, to njeje, zo ja to činju, štož so mi runje chce, ale swoboda je, zo ja to dobre činju, k čemuž sym ja nutřkownje nuzowany, k čemuž mje moje swědomje čeri.

měć po tym, štož je pobožny kěrlušer tak zwuraznił:

Bóg wot nas lubosć žada.
wón, Bóg je lubosće;
jón njelubi so zwada,
ta njeměr načini.
Tón hnadu namiaka,
štož njejednotu hidži,
štož zdobne je, rad widzi
a čiche mysle ma.

La

Tón čłowjek je prawje swobodny, kotryž sej njeda zakazać to dobre činić. — Na swojej jězbje po Pólskej běchmy tež w Ošwječimje (Auschwitz). Kak móžachu jenož čłowjekoj takle nječłowjesce zachadžeć? Tole horjo! Smjerć, smjerć, krjudowanje, smjerć! — Čehodla su čłowjekoj takle hrěšili? Woni njeběchu swobodni, zo bychu w tamnej zlostniskej heli puć dobroćiwosće šli. To by sej žadało wjele zmužitósće, — ale to by byla nadobna čłowjeska swoboda! Někotři jednotliwcy, jenož mała ličba porno tamnym milionam, běchu swobodni k dobremu. Hdyž tehdom nimale wšity bojazliwje mjelčachu, dokelž bě zakazane rěčeć a zlemu so přećiwjeć, tak sej woni, tući jednotliwcy, njejsu dali zakazać dobre činić.

Haj, zwotkel je nam swoboda data? My smy do swobody powołani. My smy přez našeho Zbóžnika wumožene, swobodne Bože džěci. Přez Chrystusowu smjerć a zrowastanjenje smy my wuswobodženi wot hrěcha a smjerće. Nichtó nam njemóže zadžěwac, to dobre činić. Jelizo něchtó praji: „Ja to dobre činić njesmēm. Ja njesmēm wěrnosć rěčeć. Ja njesmēm svojego bližeho lubowac, jemu pomhać“, tón přeradža z tym svojego Knjeza Jezom Chrysta. Tuž nječakajmy na džeń wuswobodženja. Njesta-jejmy swoju nadžiju na žanu rewoluciju abo druhi přewrót z brónjemi a mjecom. My smy hižo swobodni přez Chrystusa. To rěka, prawy křescan dyrbi stajnje być rewolucionar. Nic pak, zo by wón za swoje prawo na barikady šoł, ale zo by wón wojo-wał za prawo niskeho a teptaného luda. Sam za sebje wón swobodu sej nježada, přetož wón je swobodny — přez Chrystusa.

Zwotkel je naša křescanska swoboda wohrožena? Swj. Pismo praji: Hladajće so jeno, zo byšće přez swobodu čělu města njedali. Naše čělo je sebične, je polne žadosćow, přeje sej dobre dny, myslí sej na jědz a piće, na rjanu drastu a krasne bydlenje, pyta swoje wjesele. Naše čělo je bojazne. Ju ničo skomdžić! Ju ničo činić, štož by mi abo mojim džěćom škodžeć móhlo. Ju žadyn wopor přinjesć. Wopory sej žadać, haj! Ale sam ničo woprować.

Zwotkel potajkim našej swobodže strach hrozy? Wot našeho čěla!

Što mamy činić, zo bychmy sej swoju swobodu wuchowali, kotraž je nam dobyta přez Chrystusa? Pojmaj

Wo Bibliji

Hač do 1800 bě Biblija do 38 rěčow přeložena. Mjez tutymi přeložkami běštej tež hornjo- a delnjoserbski. Hač do 1900 bě swj. Pismo do 99 rěčow přeložene. W léce 1930 bě tu 147 přeložkow, w léce 1950 200 přeložkow cyłeje Biblije. W léce 1957 bě cyła Biblija abo tola džele swj. Pisma do 1127 wšelkich rěčow přeložena. Z toho widzimy, kak je so křesćanska cyrkej w poslednich 150 lětach přecowała Bože slowo každemu čłowjekej přinjesć w jeho rěči. A tola je na zemi hišće 24 ludow z wjace hač 1 milion čłowjekami, kotřiž nimaju hišće Bibliju w swojej rěči. Samo w Europje hišće dwaj ludaj nimatej přeložk Biblije.

Njeněžde jenož wo přeložowanje Biblije do wšelkich rěčow, ale tež wo stajne porjedjenje tekstow. Kždža rěč so wuwija. Němski lud hižo dawno wjace tak njerěči kaž za Lutherowy čas. Čěski lud wjace njerěči rěč Kralickeho přeložka z léta 1564. Tež naša serbska rěč njeje přez poslednje 250 lět samsna wostala. Bože slowo pak dyrbi so čłowjekej w jeho rěči, tak kaž wón džensa rěči, podawać. Tak ma so tekst stajnje polěpšec, korigować, modernizować. Tajke korigowanje pak je čežka a tež strašna wěc. Někotryžkuli je chcył polěpšic a je z tym tekst skepsal. My Serbja spominamy na džeto něhdušeho Klukšanskeho fararja Kühna. Prjedawši tekst bě lěpši hač jeho „polěpšeny“. Lud je tak a tak wjele słowow Biblije z hłowu nawuknył a je zamjerzany, hdyž widzi nowy tekst, kiž je jemu nětk cuzy a njeluby. Přez stajne wužiwanje samsneho teksta na kemšach je wón tak rjec wěstu swjatosć nabył. Kemšerjo njechadza žadny moderny tekst, ale tón stary swjatosćny. Tak su so ewangelske cyrkwy w ČSSR hakle w najnowišim času rozsudzić mohle, swój staročěski tekst spuścić a wužiwać nowy.

Němski Lutherowy tekst je so přeco zaso raz korigował. Tak je Nowy Zakoń 1956 znowa korigowany wušol. Cyła Biblija budže lětsa na Reformaciski swjedžen wosadam přepo-

(Pokročowanje z 1. strony)

swoje četo! Njehladaž to swoje, ale kak by přez lubosć služił swojemu blišemu. Ty budže tak swobodny kaž wulka budže twója dowěra do Boha. Swojemu blišemu služić móže jenož tón, kiž ma krutu wěru, wo tajka lubosć njeje podarmo.

My njewojujemy wo paragrafy našeje swobody. My so tež bojzliwje njeprašamy, što směmy činić, što nje-směmy činić. My wěmy, wšón zakon je dopjelnjeny w tym: Lubuj swojeho blišeho kaž sebe sameho. Hdžež so tutón zakon lubosće njedopjelaja, tam je wójna, tam so mjez sobu kusa-ju a žeru. Tam njeje swoboda, ale tam je bojósć, tam je wotročkowstwo smjerće. Snano tón abo tamny mēni, zo tajke kusanje a žranje je znamjo swobody, hdžež móže čłowjek činić, kaž so jemu chce. My to nimamy za wašnje Božich wuzwolenych wuswobdženych džěci. W.

data. My so na nowy tekst wjeselimo. Při přehladanju perikopow so zložujemy na nowy němski tekst. Naši serbscy kemšerjo budžeja nam wěsće rad móc wobswědčić, zo smy při „porjedženju“ teksta jara wobhladniwi. Husto dosć wosadni naše korektury ani njepytnu.

Katolscy Serbja prihotuja nowy přeložk Noweho Testamenta za čisć. Wón drje hišće lětsa wuńdže. My z wulkim zajimom na njón čakamy. Cyle wěsće budžeja tež ewangelscy Serbja sej nowy katolski přeložk kupować. Na kždzy pad dyrbił kždzy serbski ewangelski farar jón mēc. My smy wo tym přemyslowali, hač njebychmy zhromadnje nowy tekst wudžěłi a wudali. Wšako so to w našim ekumeniskim času husto stawa. W Americe džěłaju na nowym přeložku Biblije 15 ewangelskich, 7 katolskich a 5 židowskich wědomostnikow. Čehodla potom nic nowy ewangelsko-katolski přeložk w Serbach? My ewangelscy chcychmy swój dotalny tekst wobchować, dokožž mamy jón luby, tón smy zwučeni. Jenož wučinjene zmylki chcychmy wotstronić. W.

Z našeje cyrkwy

Prezident našeho krajnocyrkwin-skeho zarjada, Dr. Kurt Johannes, móžeše 13. julija 1965 swoje šěsćdže-sačiny swjećić. Dr. Johannes bu wot synody w hapyrleji 1960 do swojeho zastojnstwa powołany. Wón je naslědnik D. Kotte a dra. Harzera.

My Serbja smy prezidentej drey. Johannesej wutrobnje džakowni za wšu lubosć a podpěru, kotruž wot njeho a přez njeho dostawamy. Bóh Knjez chcył jeho skutkowanje na tak zamołwitym městnje našeje cyrkwy milosćiwje žohnować.

Tež lětsa budže so zaso w ewangel-skich cyrkwjach našeje NDR zběrać **za chudych na swěće** / Brot für die Welt. Njeskomdžmy dobrotu wopoka-zać, doniž njeje hišće přepozdže!

Farar Karl Josef Friedrich †

Seifersdorfski farar Karl Josef Friedrich je mnohim znaty ze swojimi spisowacelskimi džěłami. Bóh Knjez je jeho 78 lět stareho wotwołał.

Z Ameriki.

Jedna z najwjetšich protestanti-skich cyrkwjoj USA, kotraž bě hač dotal mało přinošowała, zo by so napjatosć mjez běłymi a čornymi pomješila, je z wulkej wjetšinu wobzamknyła slowo, w kotrymž rěka: My so wuznawamy před Bohom a čłowje-kami swojeje winy. W sprawnjej pokuće wuznawamy so znowa ke křesćanskemu nadawkej zjednočenja mjez čornuchami a běłymi.

Z Egyptowskeje

Prezident Nasser je wozjewił prawoslawnemu koptiskemu patriarchej, zo je egyptowske kňežerstwo, kotrež je tola zwjetša mohamedanske, za natwar jedneje prawoslawnje kate-drale 100 000 puntow přizwolilo.

Jana Husa wuwinować?

„Podpisani mēnja, zo so njeda dlěje znjesć, zo so snadž wopomnjeće na zmužite žiwjenje a křesćansku smjerć Jana Husa přez wusud Kostniskeho koncila z njeprawom počě-žuje“, rěka we wozjewjenju, kotrež bu Kostniskim katolikam předpo-žene k podpisanju. Iniciator pisma je Kostniski wyši archiwowy rada, dr. Otto Feger. Podpisali su wozje-wjenje prjedawši wyši mēšanosta, dr. Knapp, prezident krajneho suda, dr. Fuchs a wyši studijny direktor Peugel, wšitcy w Kostnicach.

Podpisani, do kotrychž tež hižo mnozy katolikojo slušaja, žadaja sej, zo so na zakładže cyrkwinskeho pra-wa wotměje nowe sudniske jednanje, w kotrymž přislušne cyrkwinske in-stancy proces přeciwo Janej Husej

Z prawej wěru

prindžeš k měru

prěpruwaja, zo bychu jeho potom wuwinowali. Pokazuje so na to, zo byštej přez tajke wuwinowanje čě-skeho reformatora jeho počěwje ži-wjenje a jeho mužna martrarska smjerć wšitkim křesćanam, tež ka-tolskim, móhloj być z přikladom. Kostniski koncil (němsce Konstanz) je 6. julija 1415, potajkim před 550 lě-tami, někotre wučby čěskeho du-chowneho a magistra Husa začisnył, dokožž so njeznjesechu z katolskej wučbu. Hus bu swětnemu sudnistwu přepodaty a kežor Sigismund jeho k smjerći na šćěpowcu wotsudzi.

Francoski Benediktin, Paul de Vooght, je na zakładže kritiskich slědzenjow zwěsćil, zo Hus njeje přew-zał bludne wučby jendželskeho re-formatora Wyclifa, kaž jemu na koncilu wumjetowachu. haj, je tute samo zasudził. Scyła su so Husej nje-sprawnje podsuwali wšelake bludne wučby. Jenož štyri z jeho sadow nje-hodza so teologisce podpisać. Zo bu Jan Hus k smjerći wotsudženy, za to ma so džakować hidže swojich nje-precelow a nic swojej wučbje. Hus njeje hač do poslednjeho wokomika ničo druhe chcył, tak zwěsći pater de Vooght, hač to, štož chcetej Cyrkej a ewangelium. Skončnje je Hus zmu-žiče zemrěl mějo na hubomaj słowa wěry – dopokaz to jeho swěry k Cyrkwi.

Podpisani čuja so po swojim swě-domju nuzowani, za to skutkować, zo so nětko praktiske konsekwency tu-tych slědzenjow wo Janu Husu scáhnu, a zo so jasnje wupraji, zo bu Jan Hus njewinowaty zasudženy a wotprawjeny.

Katolski Posol

Nowe pišće z Budyšina za Barlin

Budyska firma Hermann Eule je za Barlinsku wosadu „Auferstehungs-kirche“ nowe pišće natwarila, kotrež maju 3 manuale z 35 registrami. Tute pišće su te najwjetše, kotrež so po wójnje w Barlinje postajichu. Prof. dr. Klotz z Kölna je na dnju poswjećanja na nich hrał

Wšitko jězdzi, jězdzi. Wšitko jězdzi.

Naša jězba 1965 do Pólskeje ludoweje republiki / Podał Gerhard Wirth

Prolog.

„Wšitko jězdzi, jězdzi. Wšitko jězdzi!“
takle praješe fararka w Krakowje.
Wona wšak to wě, dokelž ma stajnje
hosći.

Rano chodža hosćo.
Popoldnju chodža hosćo.
Wječor chodža hosćo.
Wčera ze Šwedskeje,
zawčerawšim z Jendźelskeje
a džensa z Njeswaćidla.

Wšitko jězdzi, jězdzi. Wšitko jězdzi.

Haj, wšitko jězdzi.

z awtami
z rjanymi a wulkimi,
ale tež ze starymi a klepotatymi,
z Moskwićom, z Wartburgom,
z Chevroletom a z Opelom
— haj tež z Trabantom.
Wšitko jězdzi, jězdzi. Wšitko jězdzi.

Wšitko jězdzi, jězdzi. Wšitko jězdzi

do horow,
k morju,
do lěsow,
k jězoram,
do sławnych wulkich a do rjanych
małych městow.

Haj, wšitko jězdzi, jězdzi, wšitko jězdzi.

Wšitko jězdzi, jězdzi. Wšitko jězdzi
pomodlić so w Censtochowje,
pohladać na wołtar w Krakowje,
wobdźiwać Sixtinsku Madonnu
w Drježdźanach,
zhladować z Hradčanow na Prahu.
Wšitko jězdzi, jězdzi. Wšitko jězdzi.

Haj, wšitko jězdzi

młodzi
a stari,
čerwjenochoćate žony,
tóflíčkate holcy,
ćežko dychacy šědźiwcy,
plakace dźeći,
studenća,
superintendenća.

Wšitko jězdzi, jězdzi. Wšitko jězdzi.

Dokelž wšitko jězdzi, jězdzi,
w hotelach žaneho loža,
w chójnach poľne ludźi,
w korěmach toľkańca,
na horach mjerwjěnca kaž na mrowišću.

Ale wšitko dyrbi jězdzić, jězdzić.
Wšitko dyrbi jězdzić.

Wšitko jězdzi, jězdzi. Wšitko jězdzi
při rjanym wjedrje,
w mokrym času,
při kidacym dešću,
při smalacym slóncu,
w sneže,
w bloće.

Wšitko jězdzi, jězdzi. Wšitko jězdzi.

Wšitcy jězdža, jězdža. Wšitcy jězdža:

Jendźelscy do Pólskeje,
Polacy do Madźarskeje,
Madžarojo do Českeje,
Češa do Boľharskeje,
Boľharjo do Němskeje
a Njeswaćidlsy do Krakowa,
ale wšitcy jězdža, jězdža. Wšitcy jězdža.

Wšitcy jězdža, jězdža. Wšitcy jězdža

wšedneho chleba dla,
wjesela dla,
zo bychu wuknyli,
zo bychu pisać móhli,
— abo tež, zo bychu mać pocho-
wali tam daloko.

Tak wšitko jězdzi, jězdzi.
Wšitko jězdzi.

Kónc prologa.

Přez Kěrkonose a Kłodzke hory

Tak chcemy so tež my nětk w Bo-
žim mjenje na puć podać do Pólskeje
ludoweje republiki. Što wšitko w tu-
tych 14 dnjach nazhonimy? To budže
přeni raz w mojim žiwjenju, zo so
z pólskim ludom a krajom zeznaju.
Kak so z Polakami dorěčimy? Mina-
kaľski farar je mje skrótka powučil.
Jeho pokiwy so pozdžišo jako jara
wužitne wopokazachu. Jemu budž
dzak za jeho prócu!

Bóh Knjez chcył nas miľosćiwje
zwarnować na našich dalokich pu-
cach!

W Zhorjelcu na mjezach běchu
formality překroćenja hranicow bór-
ze wotbyte. Tuž nětko jědžechmy po
rjanych pólskich dróhach do cuzeho
swěta. To rěka najpřjedy wšak hišće
nic. Hać do Jeleneje Góry (Hirsch-
berg) wšak běch dróhu do wojny
wjace króć hižom jěł. Ale ćłowjek za
30 lět tola tójšto zabywa. Jelenja Gora
je město trochu tak wulke kaž Bu-
dyšin, wosrjedž rjaneje krajiny pod
samymi Kěrkonosemi (Riesengebirge).
Tam so wjele w starym měsće wu-
porjědža. Tu mějachmy přeni a dobry
zacišć, kak so pólski stat prócuje,
stare wobličo městow wuchować.
W tym bychu Němcy móhli pola Po-
lakow wjele wuknyć!

„Hdže je tu wuj swoju čežu měł?“

Před 30 lětami běch tam posledni
króć pobył. Hać ju zaso namakam?
Smjy wšak chětro wokoło běhali, ale
skónčnje tam stejachmy před domom,
kotryž bě něhdy wujowy był.

Škoda, zo bě Sněžka (Schneekoppe)
swoju hłowu do toľstych mróćelow
tyknyła. Po nimo měry rjanej kraji-
nje jědžechmy dale hać do Kłodzka
(Glatz). Duce po puću chcychmy sej
wobhladać hród Fürstenstein, kotryž

bě sej SS na kóncu wojny wutwarila
za sylnu twjerdźiznu. Ale najsylnišo
wobronjeny hród ničo njepomha,
hdyž je čas wotběžal. „Waženy, wa-
ženy — a přelochki namakany.“ My
změjemy na swojim pućowanju hišće
wjace skladnosćow na tamny ćmowy
čas němskich stawiznow spominać.

Kłodzko je stara twjerdźizna Pru-
skeje přećiwu Rakuskej. Tule twjer-
dźiznu w swojim času natwarić, je
cyle wěsće byla wulka wěc. Malič-
kosć pak porno wojńskim wudawkam
našeho časa. Jedna jenička atomowa
bomba budže najskerje wjele króć
wjace plaćić hać cyła twjerdźizna
w Kłodzku. — Z twjerdźizny maš
rjany wuhlad na zajimawe městačko.
Tajke wuske čežki, jedna na druhu
zľěpjenja! Kajke je tola w tajkich
chězkach něhdy bylo njestrowe by-
dlenje!

Z Kłodzka dojedžechmy sej horje
do horow a tam postajichmy stan
w luboznym dole při pluskotacej
rěcce. Ach, běše to jedne rjane, měrne
popoldnjo tam horjeka.

Ja tam sedžach při pluskotacej rě-
ce a sonjach. Doľho tam sedžach. Ja
njewěm kak doľho. Njetrjebach džěn
na časnik hladać. Tón mje njesmě-
džeše honić. Wšako mějach prózdni-
ny. Tuž mózach tam sonić při jasnej,
wjesoľej, čistej rěcce. Ja sonjach.
Wěš kajki je to rozděl, hać praju:
Ja sonjach. abo: Mi so džižeše? Wo-
boje su sony. Mi chce so zdać, zo je
„sonić“ to wosebniše. Ja so přewosta-
jam swojim myslam, ale tola nic tak,
zo mje wone krjuduju a ćesnja, kaž
je to w časach zrudoby. Zarowanje,
styskanje, hórkosć, hida, to su bolost-
ne mysle, kotřež so na nas wala, zo

je wotbyć njemóžemy. Tajke mysle
njechamy měć — a tola je pytamy
a we sebi pěstujemy. To su te časy,
w kotrychž spóznamy dwojaki za-
koń we sebi, zo my to činimy, štož
njechamy.

Sonić. To su rjane, ćiche mysle.
Snano měniš, zo je tajke sonjenje do-
rosćeneho ćłowjeka njehódne. W pró-
zdninach, při pluskotacej rěcce, tam
daj mi kusk sonić. Tajke sonjenje wo-
křewja dušu. Ty nimaš chwile za so-
njenje. Ty nimaš žane prózdny, kaž
ja. Ale snano maš tola tež tam a sem
časy, hdžež móžeš sonić. Jako hólcec
sym ja najrějšo sonil — Ty budžeš so
džiwać, — na žnjach při snopywjaza-
nju. Kóžde lěto, hdyž su žně, přińdu
na mnje znowa mysle tamnych rja-
nych sonow.

Z wjace hać polsta lětami wšak ćlo-
wjek wjace žane džěco njeje. Tuž tež
jeho sony njebudu džěćace, chiba zo
jemu při tajkim sonjenju znowa ro-
zeńdže, što to rěka, Bože džěco być.

Ja tam ležach na chribjeće. Nade
mnu módre njebo. Jasne, lube mró-
ćeľe po nim ćahnu. Mróćeľe móža
wšelake być. Tajke džiwyje, rozkuba-
ne, kotřež wěšća přichodnje njeměrne
časy, abo móža tež tajke rjane ku-
dzelate być z krasnej, blyšćatej kro-
mu. Ja je stajnje rady wobkedžbo-
wach, kak so jich napohlad měrnje
ale njepřestawajce změnja. To pak
dyrbiš so do nich zanurić. Potom wi-
džiš, kak je žiwjenje w nich. Nic to
hórke wotebërjenje a mrěće, ale to
stajne, ćiche přeměňowanje. Zaso mi
přińdže do myslow tamna rjana štuč-
ka z Cijonskich hłosow, kotraž steji
pod napismom: Žadanje po wěčnym
domje (č. 480). (Dale na 4. stronje)

Ze swěta a ekumene

**Wuběrk ekumeniskeje rady cyrk-
wjoj** je wobzamknył namołwjenje
k položanju we Wjetnamje. We nim
so wšitke strony, kotraž su zwjazane
z tamnym konfliktom, namołwjene,
zo bychy kóždy dalšu kročel swěru
pruwowale a kóždy nastork witala,
kotryž mohł ke skónčenju napjato-
sćow dowjesć. Dale je ekumeniski
wuběrk cyrkwyje polnóčneje a juž-
neje Ameriki namołwjał, zo bychy
wšitko činiše, štož móhlo měr a praw-
dosć w Dominikanskej republice znó-
wa postajić a skrućić.

W **Genfje** je so wosrjedz zarjad-
niskich twarjenjow ekumeniskeje
rady cyrkwjoj kapala natwarila za
stajnu modlitwu wo jednotu wšitkich
křesćanow: „Štož je wostabnył w swo-
jej wěry, dokaž tu jednotu hišće
nimamy, njeh na tutym městnje spó-
znaje, zo smy mjez sobu zwjazani, do-
kelž samsnemu Knjezej přislušamy“,
praješe generalny sekretar Vissert
Hoofft, hdyž 11. julija tutu kapalu po-
swjeći.

Znaty Baselski teologa **prof. D. dr.
Karl Barth** bu njedawno operowany.
Jemu so zaso lěpje dže. Wón je
w 80. léce swjeho žiwjenja.

Sakski spisowacel **Joachim Dachsel**
je rjanu a dobru knihu wo Janje Hu-
su napisał, kotruž móžemy rady po-
ručić. Wona so derje hodži jako kře-
sćanski dar při wšelakich skład-
noscach. Husowe žiwjenje je tu na
dosć zajimawe wašnje wopisane.
Wosebje nas wjeseli, zo su knize
listy přidate, kotraž je Hus z jastwa
w Konstanzu na swjich swěrných
pisał. Z tutych dokumentow spózna-
wamy wulku a čistu dušu Jana Husa.
Wón je zawěrnje hódny, zo so z nim
zaběramy.

Za dvě léce budže 450 lét, zo je
Martin Luther swoje 95 tezew na du-
rje Wittenbergskeje hrodowskeje cyr-
kwje přibíl — 31. oktobra 1517. My
wšak wěmy, reformacija z tym ani

doskónčena njebě — ani započana. Na
Serbskim cyrkwinskim dnju je nam
naš luby Praski přečel a bratr senior
Lanštjāk jasnje dopokazał, zo je
Luther hakle tak prawje swój refor-
maciski puć nastupił 6. 7. 1517 w Lip-
sku. Tehdom so wón wotrjekny wot
katolskeje cyrkwyje wuznawajo, zo je
Jan Hus wjele praweho wučil a je
był njewinowaty zasudženy. Z tym
je Luther zasadnje dwělował na wuč-
bje katolskeje cyrkwyje a jejnych in-
stancow. My dale wěmy, zo bě za
Lutherowe žiwjenje wažne jeho při-
hotowanje na čitanje wo psalmach
w zymje 1512–1513. Tehdom wón
zrozumi, zo „Boža prawdosć“ njerěka,
zo smy my před Bohom prawi přez
naše dobre skutki, ale Bóh je nam
smilny dla našeho Knjeza Jezom
Chrysta. My ze swojim prócowanjom
njemóžemy sej njebjesa zaslužić.
Wone su nam dobyte přez Chrystu-
sowe čerpjenje a zrowastanjenje.
Tehdom je so reformacija započala,
tak měnja teologoj z wulkeho džěla.

Njeh je kaž je, ale tola wostanje
nam 31. 10. 1517 wažny termin. Kak
chcemy 450. rōčnicu za dvě léce wo-
swjejić? Snano z tym, zo stajimy
swój Serbski cyrkwinski džěn potom
pod mysl reformacije. To wězo nje-
budže móc rěkać, zo my swoju luther-
sku wučbu wuzběhujemy přečiwo
katolskej cyrkwi. My smy Lutheraj
džakowni, za wšo dobre, štož je wón
nam ze swjej pobožnej dušu a ze
swjej wulkej wučenosću dał, ale my
pak džensa bóle hač w zaždženych
časach wobžarujemy, zo je Chrystu-
sowa cyrkej šćěpjena.

**Naša cyrkej trjeba mlodych člowje-
kow**, kotřiž su zwólniwi so dać za
cyrkwinsku wučbu wukublać — za
kantorow, za katechetow, za zastoj-
nikow w cyrkwinskich zarjadach, za
diakonow, za diakonisy, za wosad-
nych pomocnikow. Naša Sakska kraj-
na cyrkej ma šulu za diakonow
w Moritzburgu, za holcy w Rade-
beulu. K tomu přińdu domy za dia-
konisy, šula za cyrkwinsku hudźbu

spóznaš jednotliwe, lubozne hłasy.
To je cyły chor žolmow a žolmičkow,
kotraž do swjich zalubowanych ku-
žolow padaju. Kajka je to muzika!
Štó na nju keždžbuje? Ja njejsym tón
prěni, kotrehož je wodzička wob-
kuzlowała. W samsnym času budže
po cyłym swěće tu a tam pućowar so-
nić při pluskotacej rěče, kaž ja tu.

Wokoło mje steji wysoki lěs ze stary-
my, strowymi šmřekami a jedlemi.
Wěr mi, to běchu zawěrnje jědle.
Wulke, móčne štomy. Ja je zjaju. Po-
tom nawječor hišće kōněk horje do
chójnow dōndu, zo bych měr wječor-
neho, zanjeseného, zasonjeného doła
hišće nutrišo do so srěbal.

Njeboj so! Ja njebudu na cylej jěz-
bje jenož sonić. My změjemy hišće
cyle druhe začišće, kotraž nas hrubje
wutorhnu ze wšěch sonow. Tole pak
běše tamne rjane popoldnje při wje-
solej rěče we wysokich horach nje-
daloko Kłodska (Glatz).

Přichodnje dale.

w Drježdžanach. Štož chce so dać za
pomocneho kantora wukublać, ma
k tomu skladnosć samo w Budyšinje.
My wosebje wobžarujemy, zo so
wjace mlodych ludži w Serbach nje-
namaka za službu w Knjezowej wi-
nicy. Štož ma dary a wolu za tajku
službu, njeh so dorěči ze swojim wo-
sadnym fararjom. Nječakaj! Přińdž
hnydom!

Žiwjenje za wójnskich jatych

*Elsa Brandström, kotraž narodži so
w léce 1888 w Pětrohrodže (Ruska)
jako džowka šwedsekeho wupostlanca,
běše zastupnica šwedsekeho Čerwjene-
ho křiža w přenjeje swětowej wójnje.
Wona skutkowaše w lěhwach a laca-
retach carskeje Ruskeje, hdžež wójn-
scy jeji ležachu. Ani najhórša ruška
zyma ani strach natyknenja (tyfus!)
njejstej ju wot toho wotdržowaloj,
jatym pomhać. We njej běchu zjedno-
čene energija, wěcownosć, žōnska do-
broćiwosć a wěra, kotraž wědžeše bjez
wulkich slowow zaduwelowanym ze
zrudneho položanja wupomhać. Elsa
Brandström njeje swoje městno
w Ruskej wopuščila, tež nic, jako jeje
nan čězko schorje. Wona rjekny: „Tu
su tysacy, tam jedyn!“ A jeje nan ju
rozumješe. To wšak je tež slyšeć z je-
ho slowow: „Čehodla měł so ja znje-
měrjować, wšak wona chodži po Bo-
žich pućach!“ Elsa Brandström je
w léce 1948 wumřela.*

Swěrný Chrystusowy wotroč

5. apryla 1796 bu mlody norwegski
bur **Hans Nielsen Hauge** na polu wo-
srjedz wěšeho džěla do Jezusoweje
služby powolany. Kročeše runje za
pluhom a spěwaje kěrluš. — Doma
wón ze swjimi ludžimi rěčeše: „Naša
cyrkej spi. Wona rěči wo Chrystusu,
nima pak so po jeho slowach.“ Potom
wopuščil **Hans Nielsen Hauge** nanowy
statok a pućowaše sydom lét dołho po
swojej norwegskej domiznje wokoło
a předowaše pokutu. Jednory lud je-
ho rozumješe a měješe so po jeho při-
kladže. Jezusowe slowo „Po jich plo-
dach jich spóznaješ“ bě jich wšit-
kich potrjehilo. Hauge napominaše
swjich přečelow, zo bychy swjej
cyrkwi swěrní wostali. Njedźiwajo na
to pak čuješe so cyrkej wohrožena a
činješe wšitko, donž njebu Hauge do
jastwa zawrjeny. Na džesać lét je tu-
tón swěrný křesćan jatý byl! Tónle
čězki čas je wšak jemu čělo a dušu
zlemil —, a tola wostanje **Hans Niel-
sen Hauge** najwjetši Boži pozbudžo-
war swjeho lěstotka. **Hans Nielsen
Hauge** běše žiwy wot lěta 1771 hač do
lěta 1824.

Nakład Domowina. — Wuchadza z licencu
č. 417 nowinskeho zarjada pola před-
sydy ministerskeje rady NDR jónkroć za
měsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewan-
gelskich duchownych. — Hłowny zamolwity
redaktor: superintendent Gerhard Wirth-
Njeswačidiski. — Čiše: III-4-9, Nowa Doba
čišćernja Domowiny w Budyšinje.

(Pokročowanje z 3. strony)

Mročele čahnu,
Twjerdžiznu žanu
Duce sej na puću njetwarja.
Takle so druhdy
Cuzbnik tudy
W wichorach storkany dale ma.
Njesteji wjace,
Wobstajne šacy
Z wutrobu swěrníšo požada.
Chwila je kuša,
Njekomdž so, duša,
Chwataj ty k přichodej Božeho dnja.
(Kilian)

Pódlá mje pluskoce, powěda, šepa,
šibale žortuje wodzička. Hdyž tam
přistupiš k wodže, maš zwopředka začišć,
zo njebudžeš ani na stajne znjesć
šumjenje a hrimot padaceje, skaka-
ceje wody. To pak je jenož přěni začišć.
Ty dyrbiš so tam do zeleneje
trawy lehnyć, do njebjá hladać — a
při tym sonić, a potom to njeje wjace
jenož šumjenje wody, ale ty z njeho